

Трускавецька Ірина Ярославівна,

ORCID ID: 0000-0001-6605-7948

докторантка спеціальності Освітні, педагогічні науки,
доцент кафедри природничих дисципліні методики навчання
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

КРИТЕРІАЛЬНО-РІВНЕВА СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ

CRITERIA-LEVEL STRUCTURE OF PROFESSIONAL READINESS OF FUTURE TEACHERS IN THE NATURAL SCIENCES EDUCATIONAL FIELD IN THE CONTEXT OF MODERN REQUIREMENTS

Сучасна реформа в освітній галузі вимагає професійну підготовку фахівців здатних адаптуватися до змін у суспільстві. У статті проаналізовано основні аспекти професійної підготовки учителів природничої освітньої галузі в контексті сучасних освітніх вимог. На основі проведеного дослідження розроблено критеріально-рівневу структуру професійної готовності майбутніх фахівців, яка охоплює ключові компоненти, відповідні критерії, складові компетентностей та рівні сформованості. Пропонована структура забезпечує комплексну оцінку готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності, системно розподіляючи ключові компетентності за такими *компонентами*: когнітивний, мотиваційно-емоційний, здоров'язберезувальний, соціально-культурний, рефлексивно-аналітичний та професійно-діяльнісний. Для кожного компонента визначено відповідні *критерії* (інтелектуально-пізнавальний, ціннісно-мотиваційний, саногенний, міжкультурно-комунікативний, адаптивний, професійний) і *рівні* сформованості (початковий, фундаментальний, компетентний, професійний), що обґрунтовуються на показниках професійної готовності вчителя, таких як: здатність, знання, уміння, навички, комунікабельність, відповідальність, автономність тощо.

Акцентовано увагу на важливості впровадження інноваційних підходів, сучасних технологій і методів навчання у професійну діяльність учителя природничої освітньої галузі. Зосереджено увагу на інтеграції міжпредметних зв'язків і застосування практико-орієнтованих завдань, які посилюють компетентнісний підхід до освітнього процесу. Доведено, що підготовка майбутніх учителів природничої освітньої галузі сприяє не лише формуванню професійної готовності до інноваційної діяльності, але й розвитку здатності до безперервного самовдосконалення.

Ключові слова: професійна готовність, природничо-освітня галузь, ключові компоненти, критерії готовності, рівні сформованості, педагогічна діяльність.

The modern reform in the education sector demands the professional training of specialists capable of adapting to changes in society. The article analyzes the main aspects of teacher training in the natural sciences educational field in the context of modern educational requirements. Based on the conducted research, a criteria-level structure of professional readiness for future specialists has been developed, encompassing key components, relevant criteria, competency elements, and levels of formation. The proposed structure provides a comprehensive assessment of future specialists' readiness for professional activities by systematically distributing key competencies across the following components: cognitive, motivational-emotional, health-preserving, socio-cultural, reflexive-regulatory, and activity-oriented. For each component, corresponding criteria are defined (intellectual-cognitive, value-motivational, health-sustaining, intercultural-communicative, adaptive, and professional) and levels of formation (basic, fundamental, competent, research-creative), substantiated by indicators of teachers' professional readiness, such as abilities, knowledge, skills, communication, responsibility, and autonomy.

The emphasis is placed on the importance of implementing innovative approaches, modern technologies, and teaching methods in the professional activities of teachers in the natural sciences. Attention is focused on the integration of interdisciplinary connections and the application of practice-oriented tasks, which enhance the competency-based approach to the educational process. It is shown that preparing future teachers in the natural sciences not only contributes to the formation of professional readiness for innovative activities but also fosters the ability for continuous self-improvement.

Key words: professional readiness, natural sciences education, key components, readiness criteria, levels of formation, pedagogical activity.

Постановка проблеми. Питання професійної готовності майбутніх учителів в умовах динамічного суспільства стали ключовим аспектом освітньої реформи в Україні, спрямовані на розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти, формування професійних умінь і навичок, підвищення мотивації до безперервного навчання тощо. Водночас питання чіткого визначення критеріїв і рівнів професійної готовності майбутніх учителів залишаються актуальними, оскільки саме ці аспекти визначають ефективність їхньої підготовки у закладах освіти.

У зазначеному контексті, розробка та впровадження критеріально-рівневої структури є одним із етапів забезпечення системного підходу до оцінювання професійної готовності майбутніх фахівців у природничо освітній галузі, відповідає сучасним викликам освіти та дозволяє чітко визначити рівень володіння необхідними знаннями, вміннями та компетенціями.

Аналіз останніх досліджень. Формування професійної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності розглядають В. Бобрицька, С. Гаркуша, Н. Грицай, Н. Корягіна, Л. Марушко, В. Піддячий, Ю. Тансічук, Р. Романюк, Ю. Шапран та ін.

Метою статті є аналіз і визначення ключових компонентів професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі, критеріїв і рівнів сформованості.

Методи дослідження. У рамках дослідження використано такі методи: *аналіз наукових джерел* (вивчення теоретичних та емпіричних досліджень); *спостереження* (систематичне спостереження за освітнім процесом у закладах освіти); *синтезу* (інтеграція теоретичних і методологічних підходів); *конкретизації* (визначення основних компонентів, формування чітких критеріїв, деталізація рівнів сформованості).

Виклад основного матеріалу. Професійна готовність учителя розглядається як інтегративна якість особистості, що охоплює знання, уміння, навички та ціннісні орієнтири [9, с. 52]. Науковці підкреслюють, що професійна готовність майбутніх учителів природничої освітньої галузі ґрунтується на інтеграції теоретичних знань, практичного досвіду та мотивації до безперервного навчання. Досліджуючи зазначену проблему, С. Гаркуша зазначає, що результатом професійної підготовки вчителя є його готовність до інноваційної діяльності [2, с. 292]. Водночас, В. Староста відмітила готовність учителя до педагогічної діяльності шляхом постійного самовдосконалення

особистості та накопичення професійного досвіду [14, с. 2]. Дослідження процесу професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі в контексті сучасних вимог потребувало розкриття її структури. Ю. Танасійчук зазначає, що *структура* (від лат. structure – будова, пристрій, зв'язок) – це стійкий взаємозв'язок між елементами системи, що зберігає її цілісність у разі зовнішніх або внутрішніх змін [15, с.116].

У рамках нашого дослідження розроблено критеріально-рівневу структуру професійної готовності вчителя природничої освітньої галузі, основу якої складають ключові компоненти (*когнітивний, мотиваційно-емоційний, здоров'язбережувальний, соціально-культурний, діяльнісний, рефлексивно-аналітичний*), рівень сформованості яких оцінюється за чітко визначеними критеріями та відповідними показниками. Пропонована структура презентована графічно (рис. 1), яка дозволяє здійснювати цілісний аналіз професійної підготовки вчителя, демонструючи взаємозв'язок між компонентами та їхній вплив на якість трудових функцій учителя й інтеграцію в освітній процес.

Розглянемо зміст окресленої структури.

Когнітивний компонент є складовою професійної готовності вчителя природничої освітньої галузі, який пов'язаний із формуванням системи знань і розуміння ключових принципів природничих дисциплін (біології, хімії, фізики) та педагогіки, що передбачають розвиток інтелектуальних здібностей здобувачів освіти, аналітичного мислення, формування умінь застосовувати знання на практиці й ефективно використовувати їх у реальних життєвих ситуаціях.

Як свідчить аналіз наукових праць, досліджуючи професійну підготовку майбутніх учителів, більшість дослідників (О. Цуняк, Р. Романюк, І. Коренева, Н. Корягіна, Ю. Шапран та ін.) окреслюють когнітивний компонент, як структурну компоненту професійної готовності, оскільки зазначений компонент відображає рівень знань, умінь і навичок необхідних для виконання педагогічної діяльності.

Наведемо приклади практичного застосування **когнітивного компонента** професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі (біології, хімії, фізики):

– *аналіз наукових концепцій* – майбутні фахівці здатні проаналізувати складні природні процеси й доступно пояснити їх здобувачам освіти. Наприклад, під час вивчення теми «Фотосинтез» аналізують вплив зовнішніх факторів (температури, освітлення) на зазначений процес,

моделюють процес пристосування рослин до змін довкілля; у процесі навчання фізики – аналізують принципи роботи електричних приладів, розраховують витрати енергії у побуті тощо. Такого типу завдання формують у здобувачів вищої освіти розуміння зв'язку між теорією і практикою, уміння критично мислити тощо;

– *розробка міждисциплінарних занять* – здатність інтегрувати інноваційні підходи в освітній процес;

– *організація і проведення наукових експериментів, дослідів* є одним із проявів професійної готовності майбутніх учителів природничих предметів і демонструє їхню здатність самостійно проводити наукові дослідження, що використовуються у шкільних природознавчих курсах, біології, хімії і фізики; здійснювати збір й аналіз емпіричних даних за допомогою спеціальних методів, прийомів, обладнання із метою виконання дослідницької роботи. Наприклад, на лабораторних заняттях із фізики пропонується дослідити вплив

температури на електропровідність різних матеріалів, проаналізувати дані й сформулювати ґрунтовні висновки.

Мотиваційно-емоційний компонент визначає готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності, забезпечує розвиток пізнавального інтересу до постійного самовдосконалення, виховання стресостійкості, емоційної стійкості, здатності контролювати емоції тощо. Мотивація – це сукупність причин і чинників, які ініціюють, спрямовують і підтримують поведінку людини в потрібний час [11, с. 42]. О. Гончарова звертає увагу на мотиваційний компонент до інноваційної діяльності, який аналізується у двох аспектах: роль професійної мотивації у загальному комплексі мотивів і ставлення педагога до змін та його готовність до впровадження нових ідей [3]. На думку О. Ляц, емоційно-вольовий компонент охоплює емоційну складову професійної ідентичності, яка включає здатність контролювати, усвідомлювати та розуміти, як власні емоції і почуття, так і емоції та стан

Рис. 1. Критеріально-рівнева структура професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі

інших людей; поєднує зосередження зусилля на досягненні конкретних цілей і теоретичній підготовленості, що проявляється у вмінні регулювати свій емоційний стан [7, с. 91].

Важливим аспектом зазначеного компонента є емоційна стійкість учителя, що проявляється у здатності контролювати власні емоції, зберігати спокій у складних ситуаціях і підтримувати позитивний психологічний мікроклімат у класі; швидко й правильно реагувати на помилки учнів, перетворюючи їх у можливості для навчання, запобігати виникненню конфліктних ситуацій, створюючи атмосферу довіри та співпраці.

Здоров'язбережувальний компонент є важливою складовою учителя у професійній діяльності й реалізується на здатності не лише передавати теоретичні знання здобувачам освіти, а й сформувати в них ціннісне ставлення до збереження свого здоров'я та вміння підтримувати психоемоційний стан.

Здоров'язбережувальний компонент професійної готовності включає декілька ключових аспектів, зокрема:

- знання про основи гігієни, фізіології, психології, а також методи профілактики захворювань. Наприклад, учитель може впроваджувати в освітній процес елементи фізичного виховання, спеціальні вправи для зняття напруги та стресу, а також організувати заняття на свіжому повітрі, що сприяють формуванню ціннісного ставлення до особистого здоров'я;

- уміння підтримувати позитивний психологічний мікроклімат у класі;

- уміння раціонально використовувати час на уроці з урахуванням вікових і фізіологічних особливостей учнів;

- здатність нести відповідальність за особисте здоров'я, вести здоровий спосіб життя і демонструвати це учнівству, наприклад, правильне харчування, систематичне фізичне навантаження тощо;

- здатність проводити профілактичну та просвітницьку діяльність з учасниками освітнього процесу з питань безпеки життєдіяльності, дотримання санітарних норм та правил гігієни [12, с. 24].

Соціально-культурний компонент – передбачає здатність майбутнього фахівця орієнтуватися у соціокультурному просторі, враховуючи сучасні виклики суспільства, соціальні, культурні та етичні аспекти освітнього процесу; інтегрувати знання із природничих наук у контексті культури та суспільства.

Термін «соціально-культурний» визначається, як такий, що має зв'язок із культурою суспільства.

Культура охоплює сукупність матеріальних і духовних цінностей, які людство виробило за всю історію [1, с. 6]. На думку Л. Грицаєнко соціально-культурний компонент відіграє важливе значення у формуванні комунікативної компетентності майбутніх учителів шляхом взаємопов'язаних складових: країнознавчого, лінгвокраїнознавчого та соціолінгвістичного [4, с. 105].

Зазначимо основні аспекти соціально-культурного компонента професійної готовності учителя природничої освітньої галузі:

- *формування культурної компетентності* – здатність ефективно взаємодіяти з учнями різних культурних і соціальних груп, толерантно сприймати їхні особливості та сприяти розвитку інклюзивного навчального середовища, громадянської активності та стійкості, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови [12, с. 6];

- *розвиток комунікативних навичок* – уміння слухати, розуміти й реагувати на потреби здобувачів освіти, сприяти конструктивному діалогу та взаємодії;

- *обговорення соціально-важливих питань* – здатність ініціювати та організувати дискусії із учнями на теми екології, здоров'я, сталого розвитку, етичних питань, соціальної справедливості тощо.

- *участь у соціокультурних проєктах* – готовність організувати та залучати учнів до участі в екологічних акціях, наукових конференціях, курсах, виставках тощо.

Професійно-діяльнісний компонент – передбачає практичну складову професійної діяльності, що включає уміння організувати, реалізувати та оцінювати дослідницькі завдання, адаптуючи їх до сучасних умов і потреб. Зазначимо основні характеристики діяльнісного компонента професійної готовності учителя природничої освітньої галузі необхідних для виконання трудових функцій на таких ціннісних орієнтирах:

- уміння планувати та організувати освітній процес із використанням інтерактивних методів навчання, інноваційних технологій та методологічних підходів;

- уміння розробляти навчальні програми, плани уроків, проєктні та позакласні роботи; здійснювати систематичний контроль та оцінювання навчальних досягнень учнівства; розвивати екологічну свідомість учнів і виховання бережливого ставлення до природи;

- розвивати в здобувачів освіти системне мислення розвивати у здобувачів освіти здатність

усвідомлювати взаємозв'язки між різними природними процесами, формувати навички розв'язання практичних завдань, що потребують інтеграції знань із різних навчальних предметів, а також сприяти розвитку системного мислення [12, с. 11];

– здатність здійснювати аналіз та інтерпретацію інформації про активність і результати навчальної діяльності здобувачів освіти в цифровому середовищі; застосовувати цифрові сервіси для реалізації оцінювальних стратегій; обирати відповідні цифрові інструменти для оцінювання та критично їх аналізувати [12, с. 15];

– здатність організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти [12, с. 29].

Зазначений компонент сприятиме реалізації трудових функцій, якими має володіти майбутній учитель згідно Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», зокрема, забезпечує формування практичних умінь і навичок, необхідних для виконання професійних завдань, таких як організація освітнього процесу, впровадження сучасних методик навчання, використання інноваційних технологій та здійснення педагогічної взаємодії із учасниками освітнього процесу.

Рефлексивно-аналітичний компонент – передбачає здатність учителя до самоаналізу, оцінювання навчальної діяльності, регуляції освітнього процесу відповідно до сучасних вимог тощо.

О. Мамікіна зазначає, що рефлексивно-аналітичний компонент інтегрує такі компетентності, як: уміння абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність шукати, обробляти та критично аналізувати інформацію із різних джерел; знаходити ефективні розв'язки для подолання професійних труднощів; адекватно оцінювати свій професійний досвід у контексті актуальної ситуації [8, с. 55]. М. Роганова, С. Рашидова стверджують, що шляхом використання рефлексії, педагог має можливість контролювати та керувати не лише професійною діяльністю, але й розвитком особистості [13, с. 144].

Розглянемо, інтеграцію рефлексивно-аналітичного компоненту в контексті професійної готовності вчителів природничої освітньої галузі, що включає декілька ключових аспектів:

– **здатність до самоаналізу**: уміє критично оцінювати свою професійну діяльність, включаючи методи викладання, взаємодію із учнями та досягнення навчальних цілей;

– **уміння реагувати на зворотний зв'язок**: відкритий до конструктивної критики; здатний

розвивати думку інших, адаптувати свої методи викладання і створювати умови для продуктивної комунікації;

– **аналіз результатів навчання**: уміє відкрито оцінювати та аналізувати результати навчальної діяльності учнів.

Виходячи з проведеного аналізу змістових характеристик основних компонентів, нами визначено ключові **критерії**, які демонструють рівень сформованості професійної готовності вчителів природничої освітньої галузі, що виступають результатом їхньої професійної підготовки, зокрема: *інтелектуально-пізнавальний, ціннісно-мотиваційний, саногенний, міжкультурно-комунікаційний, адаптивний, професійний*.

Критерій – це ознака, за якою проводиться оцінка, визначення або класифікація об'єктів, явищ, процесів і слугує інструментом для оцінювання. У зазначеному контексті характеристика розглядається, як зовнішній прояв властивості, що дозволяє її ідентифікувати, визначити або описати, та слугує її прикметою [18, с. 198]. Критерій якості педагогічної діяльності вчителів виділяє Б. Долинський, наголошуючи на провідній ролі знань у формуванні педагогічних умінь, зокрема: оцінювати й контролювати результати своєї діяльності; організовувати й здійснювати здоров'язбережувальну діяльність; розв'язувати педагогічні ситуації, наявність адекватної реакції на вчинки людей, що оточують (конфліктостійкість); здійснювати моніторинг власного здоров'я і здоров'я здобувачів освіти [5, с. 114].

Детально проаналізуємо запропоновані критерії сформованості професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі та їх взаємозв'язок із відповідними компонентами (табл. 1).

Рівні готовності до професійної діяльності є важливим показником формування фахових компетентностей майбутніх учителів. Вони відображають ступінь володіння професійними навичками, теоретичними знаннями та здатністю застосовувати їх на практиці. Визначення таких рівнів дозволяє оцінити розвиток педагогічних умінь і готовність учителя до виконання професійних обов'язків в контексті сучасних вимог. Кожен рівень характеризується специфічними ознаками, що свідчать про поступовий перехід від базового до дослідницько-креативного.

Вивчення рівнів готовності майбутніх учителів до професійної діяльності розробляли: В. Оніпко, Р. Романюк, Н. Грицай, О. Удовиченко, І. Хижняк та ін. Зокрема, Н. Корягіна визначає чотири

рівні готовності майбутніх учителів до організації експериментальних досліджень у галузі природознавства: репродуктивний, адаптивний, моделюючий та творчо-ініціативний, спираючись на запропоновані критерії мотиваційно-особистісний, когнітивний, змістовно-операційний та діяльнісний [6, с. 140]. В. Оніпко запропонував п'ять рівнів готовності майбутніх учителів природничих дисциплін до професійної діяльності, зокрема: орієнтаційний, ситуативно-репродуктивний, стабільно-репродуктивний, репродуктивно-творчий та творчий [10, с. 25]; О. Удовиченко виокремила чотири рівні готовності до педагогічної діяльності: фактичний, операційний, аналітико-синтетичний, творчий. Кожен із цих підходів підкреслює різні аспекти професійної підготовки вчителя, фокусуючись на розвитку знань, умінь, рефлексії

та креативності [16, с. 142]. І. Хижняк виокремлює такі рівні сформованості: інтуїтивно-рецептивний, репродуктивний, продуктивний, дослідницько-креативний [17, с. 160].

Із метою визначення загального рівня досягнення прогнозованих результатів в експериментальних групах майбутніх учителів природничої освітньої галузі нами було визначено та описано чотири рівні сформованості професійної готовності: *базовий, фундаментальний, компетентний і професійний* (табл. 2).

Зазначені рівні професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі спрямовані на формування ключових компетентностей учнів, розвиток компетентнісного підходу, індивідуалізацію навчання і впровадження інновацій.

Таблиця 1

Взаємозв'язок компонентів із критеріями професійної готовності учителів природничої освітньої галузі

Структурні компоненти	Критерії сформованості	Критерії і показники діагностики
Когнітивний	Інтелектуально-пізнавальний	Когнітивний компонент формує основу знань і навичок, які необхідні для розв'язання професійних завдань. Глибина та системність знань із фахових дисциплін безпосередньо впливають на здатність вчителя ефективно реалізовувати освітній процес.
Мотиваційно-емоційний	Ціннісно-мотиваційний	Мотиваційно-емоційний компонент визначає рівень професійної мотивації вчителя, його бажання працювати в галузі освіти та здатність підтримувати позитивну емоційну атмосферу в класі.
Здоров'язбережувальний	Саногенний	Зазначений компонент формує здатність педагога впроваджувати заходи, спрямовані на збереження і зміцнення фізичного й психічного здоров'я учнів та власного благополуччя. Термін «саногенний» походить від латинського « <i>Sanus</i> » – здоровий і показує процеси, які сприяють підтримці й розвитку здоров'я в освітньому середовищі.
Соціально-культурний	Міжкультурно-комунікаційний	Соціально-культурний компонент формує у вчителя вміння налагоджувати конструктивний діалог між учнями різних культурних і соціальних груп, сприяючи розвитку навичок толерантності та поваги, етичних і моральних принципів в освітньому процесі
Професійно-діяльнісний	Професійний	Професійно-діяльнісний компонент підкреслює здатність вчителя ефективно планувати, організовувати та реалізовувати освітній процес; генерувати нові ідеї та вміння впроваджувати нові методики, підходи з використанням сучасних технологій
Рефлексивно-аналітичний	Адаптивний	Рефлексивно-аналітичний компонент допомагає учителю аналізувати та оцінювати професійну діяльність; розвиває вміння проводити самооцінку та оцінку навчальних досягнень учнів, формуючи відповідні висновки для подальшого розвитку, раціонально розподіляти час тощо; вчасно реагувати на зміни в освітньому процесі та адаптуватися до нових вимог і викликів

Висновки дослідження. Таким чином, розробка та впровадження критеріально-рівневої структури професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі є актуальним завданням, яке забезпечує відповідність професійної підготовки сучасним вимогам суспільства. Результати проведеного дослідження дали змогу встановити, що компонентно-рівнева структура професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі презентує взаємозв'язок між її складовими, а саме: компоненти (*когнітивний, мотиваційно-емоційний, здоров'язбережувальний, соціально-культурний, професійно-діяльнісний, рефлексивно-аналітичний*) та відповідні критерії (*інтелектуально-пізнавальний, ціннісно-мотиваційний, саногенний, міжкультурно-комунікаційний, адаптивний, професійний*), які розкриваються шляхом реалізації конкретних показників (*знання, уміння та навички: пізнавальні, методичні, комунікативні, дослідницькі, інноваційні,*

організаційні, лідерські) й відповідають певним рівням сформованості (*базовий, фундаментальний, компетентний, професійний*). Зокрема, когнітивний компонент – забезпечує розуміння предмету, що відображається на інформаційно-теоретичному рівні готовності, де вчителі здатні отримати знання на практиці; мотиваційно-емоційний – формує позитивне ставлення до професійної діяльності та створює сприятливу атмосферу в класі; професійно-діяльнісний – акцентує увагу на практичних аспектах навчання, що відображаються на професійному рівні готовності; рефлексивно-аналітичний – дозволяє оцінювати свою діяльність і коригувати методи викладання.

Перспективи розвитку. Перспективи подальших наукових досліджень передбачають експериментальну перевірку ефективності запропонованої критеріально-рівневої структури професійної готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі

Таблиця 2

Рівні професійної готовності учителів природничої освітньої галузі

Рівень підготовки	Ознаки рівня
Початковий	<ul style="list-style-type: none"> – обмежена самостійність у застосуванні теоретичних знань; – початковий рівень мотивації до професійного розвитку; – відсутність системності у використанні інноваційних методик; – мінімальні навички інтеграції міждисциплінарних знань в освітньому процесі; – обмежена самостійність в організації освітнього процесу; – емоційна нестійкість, потреба в наставництві й постійній підтримці
Фундаментальний	<ul style="list-style-type: none"> – активно шукають можливості для вдосконалення своїх знань і навичок; – здатність інтегрувати теоретичні знання із практичними завданнями; – виявляють ініціативу у використанні сучасних методів і технологій навчання – здатність ефективно планувати освітній процес та інтегрувати міждисциплінарні знання – здатність проявляти критичне мислення, що дозволяє їм усвідомлено підходити до розв'язання професійних завдань; – недостатньо стійкі навички застосування теоретичних знань у практичній діяльності з використанням інноваційних підходів
Компетентний	<ul style="list-style-type: none"> – здатність генерувати нові ідеї та впроваджувати інноваційні підходи в освітній процес; – уміння інтегрувати різні дисципліни та розробляти інноваційні уроки; – здатність активно застосовувати інтерактивні методи навчання, що сприяють розвитку креативності учнів; – здатність до впровадження проєктного навчання та розвитку ключових компетентностей учнів; – розвинені рефлексивні навички: самоконтроль, аналіз власних дій та внесення коректив у педагогічну діяльність; – сталий інтерес до впровадження принципів сталого розвитку та інновацій в освітньому процесі; – здатність створювати сприятливий мікроклімат в аудиторії.
Професійний	<ul style="list-style-type: none"> – максимально розвинені професійні компетентності та ґрунтовні знання предмета; – здатність до стратегічного планування та управління освітнім процесом на основі сучасних тенденцій; – лідерство в педагогічних колективах і вміння працювати в команді; – здатність систематично впроваджувати інноваційні технології і методи навчання; – здатність впроваджувати в освітній процес інклюзивні та методологічні підходи, принципи сталого розвитку, розробляти авторські програми та проєкти, активно співпрацювати з колегами для впровадження інновацій в освітній процес; – активне використання методів формульованого оцінювання і розвитку критичного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вербій І.В. Соціокультурний компонент освіти майбутніх судноводіїв (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 3 (59). С. 5-12.
2. Гаркуша С.В., Дейкун М.П. Концепція формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій. *Вісник*. 2017. №147, Т. I. С. 291-299.
3. Гончарова О. А. Мотиваційний компонент готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності. URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN25/6.pdf>
4. Грицаєнко Л. М. Роль соціокультурного компоненту у формуванні комунікативної компетентності в процесі вивчення української мови як іноземної. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 21, Т. 1. С. 104-109.
5. Долинський Б. Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності: монографія. Одеса: Видавець М. П. Черкасов, 2010. 265 с.
6. Корягіна Н.В. Підготовка майбутніх учителів до експериментальних досліджень у галузі природознавства: дис.канд.пед. наук, 13.00.04. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2015. 277 с.
7. Ляц О. П. Роль емоційної сфери у структурі професійної ідентичності педагога. *Актуальні проблеми психології*. Т. 1. Вип.56. С. 91-96 URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v1/i56/16.pdf>
8. Мамикіна О. А. Естрадна вокально-виконавська підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва у вимірі компетентнісного навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Т. 2. С. 52-56. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/51.2.9>
9. Марушко Л. Структурно-компонентний аналіз готовності майбутніх учителів природничих спеціальностей до професійної діяльності. Зб.наук.праць. *Педагогічні науки*. 2023. С. 52-54. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-101-8> с.52
10. Оніпко В. В. Професійна підготовка вчителя природничих дисциплін до роботи у профільній школі: монографія. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. 376 с.
11. Піддячий В. М. Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя. *Education and pedagogical sciences (Освіта та педагогічна наука)*. 2014. № 2 (163). С. 41-47.
12. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». офіц. Вебпортал. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2024. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartuvchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
13. Роганова М. В., Рашидова С. С. Професійна рефлексія викладача закладу вищої освіти як умова його педагогічної культури. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. Вип. 1(105). С. 141-150.
14. Староста В. І. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності: сутність, структура. *Народна освіта*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5923
15. Танасійчук Ю.М. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я: дис.д. філософії, 011. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2021. 416 с.
16. Удовиченко О. М. Критерії та показники рівнів готовності майбутніх учителів інформатики до професійної діяльності. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2020. Вип. 2. С. 141–146 DOI 10.31651/2524-2660-2020-2-142-147
17. Хижняк І. Критеріально-рівнева структура готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгводидактики в професійній діяльності. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т.69. № 1. С.160-170.
18. Цуняк О.П. Система професійної підготовки майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності: дис. доктора пед. наук: 13.00.04. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ, 2020. 517 с.